

De geschiedenis van het gezelschap 'Natura dux nobis et auspex' : voordracht ...

<https://hdl.handle.net/1874/234741>

mm 11085

BR.1878.V.28.

nr. 1078. V. 28.

DE GESCHIEDENIS

VAN HET GEZELSCHAP

„NATURA DUX NOBIS ET AUSPEX.”

VOORDRACHT

GÉHOUDEN OP DE 400ste VERGADERING,

BIJ DE

VIERING VAN HET VIER-EN-TWINTIGJARIG BESTAAN,

den 1sten December 1877

DOOR

J. D. VAN DER PLAATS,

Buitengewoon Lid.

GEDRUKT VOLGENS BESLUIT DER VERGADERING.

UTRECHT,

J. VAN BOEKHOVEN.

1878.

DE GESCHIEDENIS

VAN HET GEZELSCHAP

„NATURA DUX NOBIS ET AUSPEX.”

Pr 1878. V. 20.

DE GESCHIEDENIS

VAN HET GEZELSCHAP

„NATURA DUX NOBIS ET AUSPEX.”

VOORDRACHT

GÉHOUDEN OP DE 400ste VERGADERING,

BIJ DE

VIERING VAN HET VIER-EN-TWINTIGJARIG BESTAAN,

den 1sten December 1877

DOOR

J. D. VAN DER PLAATS,

Buitengewoon Lid.

GEDRUKT VOLGENS BESLUIT DER VERGADERING.

UTRECHT,

J. VAN BOEKHOVEN.

1878.

Aan hunnen Eere-Praeses

PROF. **P. HARTING**

WORDT DIT BOEKJE

O P G E D R A G E N

DOOR

de Leden.

Niet voor de pers was deze voordracht oorspronkelijk bestemd; het doel, waarmede zij werd gehouden, was slechts om het vier-en-twintigjarig bestaan niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Op verzoek der Leden is dit verhaal in een enkel punt gewijzigd. Overigens zijn inhoud en vorm geheel onveranderd gebleven, al was er aan den laatste — wegens den korten tijd, die mij tot het samenstellen overbleef — veel te verbeteren.

De Aanteekeningen dienen vooreerst als bewijs voor de besproken feiten en voorts om, wie meer uitvoerige bijzonderheden wenscht, het naslaan gemakkelijk te maken. Eindelijk zijn er enkele zaken in opgenomen, die in het eigenlijke verhaal minder goed konden worden geplaatst.

De beteekenis der Bijlagen is uit zich zelve duidelijk.

Moge dit boekje bij de tegenwoordige Leden de belangstelling in hun Gezelschap nog verhoogen; den Oudleden eene aangename herinnering zijn aan vroeger tijden.

DE GESCHIEDENIS

VAN HET GEZELSCAP

„NATURA DUX NOBIS ET AUSPEX.”

Mijne Heeren, Leden van N. D. N. E. A.!

Wij zijn heden avond te zamen gekomen om eene *feestvergadering* te houden. En wel mocht hij, die U tot bijwoning uitnoodigde, ze zóó noemen. Feestelijk toch zijn wij gestemd bij het vieren der vierhonderdste vergadering, van het vier-en-twintigjarig bestaan onzer vereeniging, een ouderdom eerbiedwaardig en zeldzaam onder de academische gezelschappen.

Vier-en-twintig jaren van vruchtbare werkzaamheid liggen achter ons. Gij hebt gemeend, dat het ons voegde om heden een blik te werpen op wat er is gedaan door onze voorgangers, om een toon van warme dankbaarheid te doen klinken voor Hem, die hen steunde in hunne pogingen.

Het is ons een genoeg en heden den tijd te herdenken, die achter ons ligt. Want ook eene vereeniging bezit hare geschiedenis; ook zij gehoorzaamt aan de groote wet der ontwikkeling: vooruitstrevende of teruggaande.

Het is goed kennis te nemen van wat er reeds vóór ons is gedaan; te dikwerf werd anders een nieuwen strijd noodzakelijk, waar het pleit reeds lang was beslist.

Met genoegen heb ik de taak op mij genomen, eene geschiedenis van ons Gezelschap te schrijven. Edoch, zij was niet gemakkelijk. Het gold eenige honderde bladzijden geschreven schrift, in den vorm van notulen, rapporten, verslagen, brieven, nauwkeurig te lezen en tot een geheel samen te stellen. Eenvoudig en onopgesmukt is het verhaal, dat ik U zal geven; ik heb slechts gestreefd naar nauwkeurigheid, volledigheid, waarheid.

I.

Op Donderdag den 1sten December van het jaar 1853, 's avonds te 6 ure, waren ten huize van den hoogleeraar P. HARTING een tiental studenten vereenigd. Het waren de heeren P. Q. BRONDGEEST, TH. VAN DOESBURGH, F. J. DUPONT, J. H. VAN GEUNS, W. M. GUNNING, J. VAN HOEK, P. DE JONG, H. W. SCHROEDER VAN DER KOLK, H. SNELLEN en J. TIP.

Het doel, waartoe de hoogleeraar deze studenten had samengeropen, bestond in de oprichting van een gezelschap ter onderlinge opwekking tot, en bevordering van de studie der natuurwetenschappen ¹⁾. Met graagte namen de aanwezige heeren deze uitnoodiging aan. Geen onder hen, of hij had den Hoogleeraar leeren waardeeren en hoogachten als professor; wat was er niet te genieten op bijeenkomsten, waarin hij zich een der hunnen zou rekenen!

Een reglement ²⁾ en rooster ³⁾ waren weldra vastgesteld. Het bestuur werd gevormd uit den Hoogleeraar als prae-

ses, benevens een secretaris en een penningmeester, waartoe de heeren SCHROEDER VAN DER KOLK en VAN GEUNS werden benoemd ⁴). De werkzaamheden zouden bestaan in eene voordracht en in theses, de laatste ten getale van minstens zes, te verdedigen door één der leden, terwijl drie anderen als officieele opponenten optreden ⁵). Voor vrije mededeelingen kon daarnaast in ruime mate tijd overblijven; er zou van deze gelegenheid veel gebruik worden gemaakt. Als vergaderplaats werd eene kamer op *de Hoogl* aangewezen, tot vergadertijd de Maandag om de vier weken te half zeven ure.

Eenvoudig, zoo als Gij bemerkt, was de aanvang. Geen reeks van reglementen en bepalingen, die de vrijheid belemmeren, geen ophef of uiterlijk vertoon, zoo dikwijls teeken van innerlijke zwakte. Met het noodzakelijkste stelde men zich tevreden; ik reken op uwen ijver en uwe liefde voor de natuurwetenschap, sprak HARTING, en hij werd niet teleurgesteld. Philosophen en Medici zouden elkander het merkwaardigste uit die wetenschap mededeelen, tot eigen oefening, tot onderlinge leering. En waar hunne kennis faalde of tekort schoot, was hunne praeses daar, die — kenner in alle deelen van het ruime gebied der natuur — hen zou terecht wijzen en voort-helpen. Zijne tegenwoordigheid, men kon het voorspellen, zou aan de bijeenkomsten een waardigen, wetenschappelijken zin geven, zonder de vrije gedachte of den gezelligen toon te belemmeren.

Ondertusschen was nog menige zaak te regelen. De heer A. J. BERGSMA, die door een onwillekeurig verzuim geen kennis van de eerste bijeenkomst gedragen had, werd eenige dagen later als mede-oprichter aangenomen ⁶). Eene commissie, bestaande uit de heeren TIP, VAN DOES-

BURGH, SNELLEN en GUNNING, werd opgedragen een naam voor het gezelschap uit te denken ⁷⁾. Zij stelden een vijftal voor: *Ὀὐρανός*; *Felix qui rerum potuit cognoscere causam*; *Natura studiis*; *Τὸ ὄν, τὸ ἐν, τὸ πάν*; *Natura dux nobis et auspex*, waarvan de laatste na eenige discussie met groote meerderheid werd aangenomen ⁸⁾.

Fier op zijn naam, is het Gezelschap aan die leus trouw gebleven.

Terwijl wij thans door een bediende van het Gebouw van thee en bier worden voorzien ⁹⁾, was dit in die dagen veel huiselijker ingericht. Samen met het tegelijkertijd opgerichte medisch gezelschap *Aesculapio sacrum*, onder leiding van professor DONDERS, dat echter weldra te niet ging ⁹⁾, schafte men twee theeserviezen en lampen aan, het gebroekene samen gelijkelijk te bekostigen ¹⁰⁾. Later kwam men in het bezit van gaslampen; gebreken in den gasometer werden door den heer KRECKE op scherpzinnige wijze hersteld ¹¹⁾. Voor iedere vergadering werd door elk lid eene bijdrage van *f* 0,10 gegeven ter bekostiging van vuur, water, melk, suiker en thee ¹²⁾. Toen later ¹³⁾ klachten oprezen over de slechte verzorging dezer laatste twee artikelen, werd eene groote trommel tot berging aangeschaft ¹⁴⁾. De fiscus was op boete van *f* 1,— verplicht telkenmale den sleutel van deze mede te brengen ¹⁵⁾. Eerst eenige jaren later begon men ook bier te drinken ¹⁶⁾.

Kort na de oprichting reeds werd besloten om het Gezelschap dienstbaar te maken tot het bijeenbrengen van inlandsche natuurvoorwerpen ¹⁷⁾. Twee Custodes, een Zoöloog en een Botanicus werden met het toezicht op deze verzameling belast ¹⁸⁾. Op de wandelingen en grootere excursies werd in de eerste jaren veel voor dit museum bijeengebracht, en rijkelijk stroomden geschenken van de

leden toe. Zoo gaf de heer DUPONT ¹⁹⁾ een herbarium van planten uit den omtrek van Rotterdam, HERDERSCHEE ²⁰⁾ eene hooggeroemde collectie Duitsche en Oost-Indische insecten, DE LIEFDE ²¹⁾ eene prachtige verzameling Fucaceën en andere Algen. Men ziet, al spoedig waren het niet alleen inlandsche naturaliën meer ²²⁾. Ook door personen buiten het Gezelschap werden soms voorwerpen afgestaan ²³⁾. Herhaaldelijk lezen wij, dat aan VAN AMERONGEN, den toenmaligen custos van het Zoölogisch Museum, f 3,— is gegeven voor het opzetten van eenig dier ²⁴⁾.

Dank zij de bemoeiingen van den Praeses, werd door H.H. Curatoren der Hoogeschool aan het Gezelschap een lokaal en eene kast afgestaan, om daarin de verzameling te bewaren ²⁵⁾.

Gij zult U zeker verwonderen, dat van dit alles zoo weinig is overgebleven. Hoofdzakelijk moet dit worden geweten aan de slechte verzorging. Herhaaldelijk werden klachten aangeheven over dezen ongunstigen toestand ²⁶⁾. De Custodes beloofden een catalogus te zullen opmaken ²⁷⁾; in deze behoefte werd later voorzien, wat het herbarium aangaat, door den heer KRECKE ²⁸⁾, die ook in andere opzichten zich voor de verzameling zeer verdienstelijk heeft gemaakt ²⁹⁾.

In 1867 werden op nieuw plannen ter verbetering aangenomen, en benoodigdheden daartoe aangekocht ³⁰⁾, maar daarbij bleef het. De kamfer werd *in* een doosje *naast* de insecten gelegd ³¹⁾; in het herbarium liet men allerlei larven ongestoord hun vernielingswerk voortzetten ³²⁾. Deze toestand van verwaarloozing duurde tot aan het jaar 1874, toen de heer LORÉ voorstelde, de verzameling aan de Academie te schenken ³³⁾. Dit voorstel schudde de leden wakker; met bijna algemeene stemmen

werd het verworpen. Op herhaalde aansporing van den Praeses ³⁴⁾ sloegen de Custodes de handen aan het werk: de Zoöloog kocht kamfer en spiritus ³⁵⁾, de Botanicus reinigde en sorteerde het herbarium ³⁶⁾.

De laatste wetsherziening verplicht beiden tot het uitbrengen van een jaarlijksch verslag ³⁷⁾.

Wanneer dus thans de leden voortgaan met het geven van geschenken, en op de wandelingen, evenals weleer, ijverig voorwerpen verzamelen, zal het museum weldra in bloeienden toestand geraken, en een parel te meer zijn in *Natura's* diadeem.

Onder leiding van Prof. HARTING verliepen eenige voor het gezelschap zeer gelukkige jaren. De notulen uit dien tijd overtuigen ons bij aandachtige lezing hoe uitstekend de vereeniging aan haar doel beantwoordde. *Natura* was, en is nog altijd, een werkgezelschap; er werd veel en goed gewerkt. Wanneer men nagaat, hoeveel moeite het ons kost om twee of zelfs ééne dragelijke thesis te vinden ³⁸⁾, dan kan men een gevoel van bewondering niet weerhouden bij de gedachte, dat vroeger op iedere vergadering minstens zes stellingen werden verdedigd. En zij waren van goed gehalte. Alle groote vraagstukken van den dag, toen wellicht talrijker dan nu, werden besproken ³⁹⁾, en de Praeses droeg zorg, dat geen belangrijk nieuw feit den leden onbekend bleef.

Voortdurend lieten zich een aantal nieuwe leden voorstellen, en doorgaans werden zij aangenomen ⁴⁰⁾. Het aantal candidaten voor het lidmaatschap was dikwijls zeer groot. Herhaaldelijk ⁴¹⁾ werd voorgesteld een maximum voor het aantal leden te bepalen; eerst echter in October 1865 werd dit op 25 vastgesteld ⁴²⁾. Die maand werden niet minder dan 18 personen voorgesteld, waarvan echter

slechts 7 konden worden aangenomen ⁴³). De wedijver tusschen de leden, ieder om zijn eigen candidaat te doen slagen, gaf daarbij aanleiding tot heftige, weinig waardige discussies en stemmingen ⁴⁴).

De aftredende leden wijdden steeds nog zoo lang mogelijk hunne krachten aan het gezelschap. Dikwijls vervulden zij werkzaamheden ⁴⁵), enkele malen namen zij de betrekking van Secretaris ⁴⁶) of Botanicus ⁴⁷) waar.

Oorspronkelijk werden zij *honoraire* leden genoemd; weldra werd deze naam echter veranderd in dien van *buitengewone* ⁴⁸). Bij de wetsherziening van 1859 werd besloten, alleen candidaten als zoodanig aan te nemen ⁴⁹); enkele malen is echter van deze bepaling afgeweken ⁵⁰). Gedurende eenige maanden werd over de buitengewone leden gestemd ⁵¹); weldra echter zag men het verkeerde van dezen maatregel in ⁵²).

Den 15^{den} Juni 1858 bedankte de laatst overgeblevene der oprichters, de heer H. W. SCHROEDER VAN DER KOLK, voor het lidmaatschap. Ach! veel te kort daarna werd hij ook der wetenschap ontnomen ⁵³).

Met het stijgend aantal leden konden ook de werkzaamheden vermeerderd worden. Naast de verhandeling en de theses werd eene *mondelinge voordracht* ⁵⁴), spoedig daarop *vrije voordracht* genoemd ⁵⁵), ingevoerd. Ook werden op iedere vergadering vragen gedaan, te beginnen met de jongere leden, en beantwoord door de ouderen ⁵⁶). Men mocht twee der theses door zoodanige vragen vervangen ⁵⁷). Verder besloot men om de veertien dagen, en wel des Dinsdags, te vergaderen ⁵⁸).

In 1860 werd eene bepaalde commissie belast met het uitdenken van nieuwe werkzaamheden ⁵⁹). Zij stelde voor: het houden eener *historische voordracht*, het geven van

critiek op de verhandeling en het terugbrengen van het aantal theses, dat men tot vier verminderd had, op zes ⁶⁰). Alleen het eerste werd aangenomen ⁶¹). Omtrent de theses was eenigen tijd vroeger bepaald, dat men ze zou rangschikken en in een afzonderlijk boek opteekenen ⁶²); men sprak er zelfs over om ze uit te geven ⁶³). Van 't een en ander kwam echter niets, hoewel de zaak later nog eens werd opgewarmd ⁶⁴).

Het maken van gemeenschappelijke wandelingen behoorde van den vroegsten tijd af tot de eigenaardigheden van *Natura*. De eerste moet plaats hebben gevonden op Maandag 19 Juni 1854 ⁶⁵), de tweede op 23 Februari 1856 ⁶⁶); van beide is ons echter niets naders bekend ⁶⁷). Den 5^{den} April van het laatste jaar wandelde men naar *Houderingen*, en mat er met ketting en astrolabium een stuk land op ⁶⁸). Den 9^{den} Mei 1857 werd een dergelijke tocht gemaakt ⁶⁹); beide malen bracht men het stuk land in kaart ⁷⁰) en deponeerde deze in het archief, niettegenstaande — zoo luidt het zeer waarheidlievend in de notulen — de bewerkingen der heeren DIBBITS en KAPTEIJN de laatste maal een verschil van 4,92 □ Rhijnl. Roeden vertoonden ⁷¹).

Den 9^{den} Juli 1856 werd een driedaagsche tocht ondernomen naar *Rotterdam*, *Leiden*, *Scheveningen*, *Haarlem* en *Amsterdam* ⁷²). Het volgende jaar maakte men een tiendaagsche tocht door *Noord-Holland* en de *Zuiderzee*, daarbij *Enkhuizen*, *Wieringen* en *Texel* bezoekende. Een fraai herbarium ⁷³) is het blijvend resultaat van dien tocht, die door den heer DIBBITS uitvoerig is beschreven ⁷⁴). Van den tocht door *Zeeland* in den zomer van 1859 kon ik geene bijzonderheden te weten komen ⁷⁵), ofschoon de historiographie van den heer GRONEMAN op kosten der

kas voor het archief is gecopieerd ⁷⁶⁾, en men ze zoo belangrijk vond, dat er ernstig sprake van was, dit verhaal te laten drukken ⁷⁷⁾.

De kleine wandelingen van 12 Mei 1860 en 1 Juni 1861 ⁷⁸⁾ slaan wij over, om te komen tot den tiendaagschen tocht door *Bergsland*, welke wederom door DIBBITS werd beschreven; bij welk verhaal SALVERDA eenige ondeugende aantekeningen voegde ⁷⁹⁾.

Den 2^{den} Mei 1863 werd een geheelen dag gewandeld naar *Bunnik*, *Zeist* en het *Jagershuisje* ⁸⁰⁾, terwijl het volgende jaar een tocht naar het *Schollevaers-eiland* bij Rotterdam, met zijn gevleugelde bewoners, werd gemaakt. Hierover bevindt zich, behalve de historiographie ⁸¹⁾, eene gedrukte beschrijving van het eiland ⁸²⁾ in het archief.

Den 19^{den} Mei 1865 werd een tweedaagschen tocht naar het *Beekberger bosch* ondernomen. Midden in dit oer-woud werd de heer RÖNTGEN als lid geïnstalleerd ⁸³⁾.

De tocht van 5 Mei 1866 naar *Amersfoort* en *Maarsbergen* ⁸⁴⁾ was de laatste van het oude *Natura*.

Wij moeten thans eenige oogenblikken stilstaan bij de verhouding van *Natura* tot andere academische vereenigingen. De oudste rechten heeft hier de *Studenten-Almanak*. In het jaarverslag over 1854 werd in weinig vleiende bewoordingen over *Natura* gesproken ⁸⁵⁾; de verontwaardigde leden kwamen herhaaldelijk te zamen om middelen te beramen ten einde dit onrecht te herstellen ⁸⁶⁾. Zij besloten het volgende jaar een kort, zakelijk verslag over hunne vereeniging in te zenden ⁸⁷⁾, dat men dan ook in den *Studenten-Almanak* voor 1856 gedrukt vindt ⁸⁸⁾. De Redactie betuigde schriftelijk haar leedwezen over hare vergissing ⁸⁹⁾.

In den almanak voor 1863 komt eene plaat voor, ge-

teekend door den toenmaligen Secretaris van *Natura*, THEBOUT, waarop onder meer prentjes ook Prof. HARTING is afgebeeld, met de leden van *Natura* den stroom der ware wetenschap bevarende.

Uit Leiden en Amsterdam werd kennisgeving ontvangen van het oprichten van gezelschappen, een soortgelijk doel als *Natura* beoogende ⁹⁰). Enkele leden daarvan woonden gedurende korten tijd de vergaderingen van *Natura* bij ⁹¹). Aan onze hoogeschool werd het gezelschap *Beresjit* op zijn verzoek als bevriende vereeniging erkend ⁹²).

Natura is nimmer beschouwd als eene vereeniging uitsluitend voor Corpsleden. Wij zijn er zelfs niet geheel zeker van, of alle oprichters wel tot het Studenten-Corps behoorden. Als wetenschappelijk mensch mag men hierin geen onderscheid maken, had Prof. HARTING gezegd, en in 1865 herhaalde hij dit met nadruk ⁹³). Toch bestond, om licht te begrijpen redenen, steeds verreweg het grootste aantal deelnemers uit Corpsleden; sedert het bedanken van LEIMANS (10 Dec. 1872) zelfs geheel.

Wij spraken reeds vroeger over den band met het medisch gezelschap *Aesculapio sacrum*. Toen dit en een ander dergelijk te niet waren gegaan, stelde de heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN in Januari 1857 voor om een medisch gezelschap op te richten als onderdeel van *Natura* ⁹⁴). Nadat Prof. HARTING echter had aangetoond, hoe ook de medicijnen tot de natuurwetenschappen behooren, en op *Natura* ruim gelegenheid was om medische onderwerpen ter sprake te brengen, trok VAN DER HOEVEN zijn voorstel in ⁹⁵).

Beter gelukte een ander plan, namelijk het oprichten van een gezelschap tot oefening in het anatomisch teekenen. Prof. HARTING opperde daartoe op de wandeling

van 19 Juni 1854 het denkbeeld ⁹⁶⁾, en in de vergaderingen van 12 en 23 October werd tot de oprichting besloten. Gedurende korten tijd was deze sectie van *Natura* zeer bloeiend; na eenige jaren ging zij echter te niet. Haar archief rust in dat van *Natura* ⁹⁷⁾.

Het is hier wel de geschiktste plaats om te spreken over het voorstel van den heer MIDDELBURG om voor de leden insignia aan te schaffen ⁹⁸⁾. In een uitvoerig gemotiveerd rapport ⁹⁹⁾ concludeerde eene commissie daarover benoemd, tot verwerping van het voorstel, en dien overeenkomstig werd besloten ¹⁰⁰⁾. Eene tweede poging van den heer ANDREOLI had even weinig succes ¹⁰¹⁾; sedert heeft men — en te recht — deze zaak nimmer weder ter sprake gebracht.

Gedurende al dezen tijd werd het praesidiaat van *Natura* vervuld door Prof. HARTING. Bij ontstentenis van dezen nam doorgaans het oudste lid deze betrekking waar ¹⁰²⁾. Toen den 11^{den} Februari 1862 de heer CORNELIS BELLAAR SPRUIJT als loco-praeses fungeerde, verkreeg aan het einde der vergadering de fiscus THIEBOUT het woord tot het voordragen eener bijdrage, getiteld: *Elegie op den loco-praeses van dezen avond*, en van den volgenden inhoud:

Mijn waarde President, hoe zou een fiscus uiten,
 Hetgeen Gij voor ons deedt, o ed'le spruit der Spruijten.
 Met vastheid hebt Ge weer dit praesidiaat gevoerd,
 En door uw schoone taal ons allen diep geroerd.
 O, Goddelijke Kees! heb dank voor al dat goede;
 Dat Jupiter U steeds voor elk gevaar behoede.
 Natura geeft U dank, wat kan zij meerder doen;
 Want Gij zijt hare hoop, haar eer en haar blazoen!

«Herhaald applaudissement en aanhoudend geroep van

bis! deed den dichter besluiten ons nogmaals op de vrucht van zijn genie te onthalen.»

Het is nog altijd eene open vraag of de praeses vóór 1859 als gewoon lid kan worden beschouwd. Het eerste Reglement toch is verloren gegaan ¹⁰³), en slechts twee aanduidingen heb ik gevonden, die elkander echter tegenspreken: 1° dat Z.H.Gel. den 20 October 1857 boete betaalde wegens te laat komen, en 2° de bewering van DIBBITS op 6 November 1858, dat de praeses niet beboetbaar was. Het Reglement van 1859 rekent hem onder de gewone leden ¹⁰⁴).

De praeses zwaaide een hamer van sandelhout, met inscriptie op zilveren plaat voorzien ¹⁰⁵). In 1874 schijnt de toenmalige Secretaris van het bestaan van dit werktuig — dat zich echter in zijn archief bevond — geen kennis te hebben gedragen, want men besloot tot den aankoop van een nieuwen hamer ¹⁰⁶). De laatste echter, minder solide dan zijn voorganger, is reeds vernietigd, en weer prijkt de oude hamer in praeses hand. Geve ze dezen de kracht en de wijsheid van Hem, die ze zoo lang heeft gevoerd!

De Penningmeester had met zijn fiscaat dikwijls veel moeite, ofschoon zoo min als nu, de regelen van het boekhouden werden in acht genomen ¹⁰⁷). Nu eens lezen wij van den uitstekend bloeienden toestand der financiën ¹⁰⁸), dan worden weer maanden lang bittere jammerklachten over wanbetalers aangeheven ¹⁰⁹). Och! er is niets nieuws onder de zon, ook voor geen penningmeester.

De Secretaris had oorspronkelijk alleen notulen te schrijven. Het rondbrengen der vergaderingsbriefjes toch, was langen tijd aan den defensens der theses opgedragen ¹¹⁰). Eerst tien jaren na de oprichting kwam dit ten zijnen

laste ¹¹¹). De schedula's vermeldden oorspronkelijk alleen de theses ¹¹²), later ook de andere werkzaamheden ¹¹³). Eerst waren zij geheel geschreven ¹¹⁴), daarna werden gedrukte formulieren aangeschaft ¹¹⁵), eindelijk werden voor iedere vergadering nieuwe briefjes gedrukt ¹¹⁶). Na eene mislukte poging om het jongste lid met het bezorgen te belasten ¹¹⁷), werd dit aan een bediende opgedragen ¹¹⁸). Wij verzenden ze per post ¹¹⁹): een teeken van den vooruitgang der beschaving.

Het doet mij leed, hier van twee secretarissen te *moeten* gewagen in zeer ongunstigen zin. Maar de waarheid boven alles! Gij meent heden de 400ste vergadering te vieren; het is slechts de 299ste. Op de 193ste vergadering (6 December 1866) toch, is terstond op 12 Februari 1867 de 294ste gevolgd. Het was eene aardigheid van den toenmaligen Secretaris. Hij had dergelijke meer. Nu eens zijn zijne notulen van twee achtereenvolgende vergaderingen absoluut identisch, op den datum na ¹²⁰), dan weder zijn ze niet afgemaakt ¹²¹) of niet onderteekend ¹²²).

Zijn opvolger schoot in andere opzichten in zijn plicht te kort. Hij vergeet voortdurend den datum der vergadering te vermelden ¹²³); laat tegen het uitdrukkelijk voorschrift der wet ¹²⁴) de theses uit de notulen weg ¹²⁵), en schijnt onbekend met het feit, dat op de 312de vergadering de 313de, en niet de 314de behoort te volgen.

Welke Secretaris het is geweest, onder wiens toezicht (!) het archief ten deele is verdwenen, is ons onbekend, doch het feit is slechts al te waar. Het lust mij niet de treurige opsomming te doen van wat er eens was, maar niet meer is ¹²⁶). Herhaaldelijk wees ik er reeds met een enkel woord op. Liever spreken wij den wensch uit dat de tegenwoordige en toekomstige leden naar hun

vermogen zullen bijdragen ter verrijking onzer verzameling. Zoo is men sedert eenige jaren weder begonnen met het toezenden der dissertaties ¹²⁷); zeker eene schrede op den goeden weg.

Wij moeten nog eenmaal op de werkzaamheden terugkomen. De historische bijdrage viel niet in den smaak der leden, en werd in 1862 afgeschaft ¹²⁸). Des te meer schiep men behagen in het uitdenken van vragen. Wanneer men deze leest, kan men soms een schaterlach niet weerhouden. Zoo interesseerde zich b. v. een der leden voor een aap met dertien ribben ¹²⁹), een ander verzocht om inlichtingen over het vermeende braakwekkend vermogen van cigarenasch in wijn ¹³⁰). Een derde hield uitvoerige beschouwingen over de wijze, waarop men in Amsterdam huismusschen vangt, en — ze laat ontsnappen ¹³¹). Vooral één lid was hierin sterk; de eigenaardigheden van Alblasserdam waren voor hem eene onuitputtelijke bron tot vragen ¹³²), afgewisseld door mededeelingen omtrent vergelijkende proeven tot het verdrinken van een kat ¹³³) of over jonggehuwde vrouwen, die dagen achtereen blijven slapen ¹³⁴).

Prof. HARTING hoorde dit alles welwillend aan, en wist steeds aan de discussie eene wetenschappelijke wending te geven. Niet het onderwerp, maar de wijze van behandeling was hem maatstaf voor de waarde der vraag. Waar iemand b. v. informeert of «de koeien er ook eene menstruatie op nahouden» ¹³⁵), ontvangt hij eene berisping over den onwetenschappelijken *vorm* zijner vraag, maar terstond daarop belangrijke mededeelingen over het *onderwerp*.

Tot allerlei zaken wist HARTING zijne leerlingen aan te

sporen. Wij spraken reeds over het landmeten en het anatomisch teekenen. Vergunt mij nog één voorbeeld. Toen Z.H.Gel. in 1861 den kephalograaf had uitgedacht, werden de leden spoedig met dit instrument bekend gemaakt, hunne hoofden gemeten en zelfs de heer THIEBOUT tot kephalografist van het Gezelschap benoemd ¹³⁶).

O! het moet een heerlijke tijd zijn geweest voor de leden van *Natura*: met een man als HARTING te mogen samen zijn als met een vriend, in hem een even uitstekend als welwillend raadgever te bezitten, telkenmale leering, voordeel, genot puttende uit zijne mededeelingen.

Wat ligt er niet veel verborgen achter die eenvoudige woorden, welke wij in de notulen na de beschrijving van iedere vergadering lezen:

«Praeses resumeert de debatten.»

of:

«Praeses geeft het gebruikelijke resumé.»

Geen wonder, dat de leden herhaaldelijk van hunne dankbaarheid blijken gaven. Den 15^{den} December 1856 overreikte de heer VAN DOESBURGH uit naam van allen HARTING 125 exemplaren van zijn fraai uitgevoerd lithographisch portret. HARTING schonk aan ieder der leden er één. Den 4^{den} October 1859 bood hij den leden een souper aan, en herhaaldelijk vereerde hij hen afdrukken van verschillende verhandelingen ¹³⁷).

Het tienjarig bestaan werd den 1sten December 1863 herdacht met eene feestrede van BOUVIN ¹³⁸); na afloop verenigden zich de leden ten huize van den Praeses ¹³⁹). In Juni van dat jaar was de feestelijke buitenjool gehouden, waaraan ook eenige buitengewone leden deelnamen. Men reed naar *Darthuizerberg*, bezocht het *graf van Nellestejn* en dineerde te *Doorn*. Staande het diner over-

handigde VAN DER LITH den Hoogleeraar een album met portretten van veertig leden ¹⁴⁰⁾. Den 17^{den} October 1865 werd dit gecompleteerd en HARTING tevens een fraaien fauteuil aangeboden ¹⁴¹⁾, waarop hij met zijn portret antwoorde ¹⁴²⁾.

Wij zijn met ons overzicht genaderd tot aan den zomer van 1868. Den 9^{den} Juni werd de 316de vergadering, de laatste van dezen cursus, op *de Hoogt* gehouden. Na afloop der werkzaamheden werd de eerstvolgende vergadering bepaald op 15 September; de Praeses wenschte den leden eene genoegelijke vacantie, en sloot de vergadering met een hartelijk woord.

Hij zou ze niet weder bijwonen!

II.

Hij zou ze niet weder bijwonen. In den zomer van 1868 trof hem het ongeluk, dat een schaduw werpt over zijn werkzaam leven. Het stelde hem buiten staat om langer eene vergadering te leiden. Den leden van *Natura* kwam die slag onverwacht; zij werden er door verbijsterd. Een geheel jaar lang rustte de vereeniging; het schip van *Natura* dreigde te zinken, te vergaan, overgeleverd als het was aan wind en golven, beroofd van zijn bekwamen grijzen loods.

Eindelijk ondernamen het de heeren HERTEN, COERT, PAUL HARTING, JENTINCK en ANDREAE, waarschijnlijk op aansporing van den ouden Praeses, om *Natura* weder tot werkzaamheid te brengen. Zij riepen de leden te samen op Zaterdag 23 October 1869. Achttien was het

getal der getrouw geblevenen. Weldra was men het eens over den te volgen gedragslijn. Vóór alles echter had men eene handeling van piëteit te verrichten: men benoemde Prof. HARTING tot *Eerepraeses*. Hij nam het aan, schriftelijk, in een brief, die tevens zijn afscheidsgroet behelst.

AAN DE LEDEN VAN HET GEZELSHAP
NATURA DUX NOBIS ET AUSPEX.

Utrecht, 22 November 1869.

Waarde Medeleden en Vrienden!

Wanneer een kapitein, na jaren lang met een goed schip en eene brave bemanning op zee gezwalkt te hebben, eindelijk door de gebreken van den ouderdom gedwongen wordt aan wal te blijven, en nu zijn weder uitzeilend schip nastart en het een laatst vaarwel toewuift, dan moet hij ongeveer hetzelfde gevoel ondervinden, als dat, hetwelk ik thans ontwaar, nu ik U dezen brief schrijf.

Uit de lange reeks van jaren, gedurende welke ik aan het hoofd van *Natura Dux Nobis Et Auspex* stond, heb ik geene andere dan aangename, daarmede in verband staande herinneringen, en deze zullen mij blijven vergezellen gedurende mijnen nog overigen levenstijd. Zij zijn even zoo vele lichtpunten, waarop ik steeds gaarne eenen terugblik zal werpen, al wordt daardoor ook mijn tegenwoordig gemis dubbel gevoeld.

Kan ik voor U voortaan niet meer zijn, wat ik zoo gaarne zoude willen wezen, weest verzekerd dat de bloei van het door mij zoo geliefde *Natura* mij steeds na aan het hart zal liggen, en dat ik zeer gaarne met de beperkte middelen, welke mij thans nog ten dienste staan, al doen wil wat in mijn vermogen is, om dien bloei te blijven helpen bevorderen. Gij biedt mij het eere-praesidium aan. Ik aanvaard dit onder dankzegging. Zoo wordt de band, die mij aan U

verbindt, niet geheel verbroken. Maar laat dit geen bloote titel zijn. Komt tot mij, even als vroeger, wanneer Gij bij het een of ander mijn raad of hulp behoeft. En, — wanneer het betere jaargetijde weder zal aangebroken zijn, — laat ons dan nogmaals te zamen eene natuurhistorische wandeling doen, gelijk wij het vroeger gewoon waren, om, terwijl wij rondzwerfen in onze schoone omstreken, de natuur te midden der natuur gade te slaan, en als vrienden, die hetzelfde doel hebben, — zoo schoon uitgedrukt door de zinspreuk van ons gezelschap, — te zamen te verkeerem.

Den van U ontvangen brief, met U aller naamteekeningen, zal ik als een voor mij kostbaar kleinood bewaren. In de uren van eenzaamheid zal ik hem opnemen en mij daardoor in gelukkiger dagen verplaatsen. Ontvangt mijnen dank voor de daarin uitgedrukte gevoelens en tevens de verzekering der voortdurende warme belangstelling, waarmede ik steeds blijf

Uw aller toegenegen vriend,

P. HARTING.

Het terugtreden van Prof. HARTING was de zwaarste slag, die *Natura* kon treffen. Maar waar men *veel* verloor, werd *niet weinig* gewonnen. De gezamenlijke Hoogleeraren der Philosophische Faculteit, benevens de Medische professoren DONDEERS, ENGELMANN en KOSTER werden tot *Eereleden* benoemd ¹⁴³), en namen dit volgaarne aan ¹⁴⁴). Later kwamen daarbij nog drie nieuwbenoemde Hoogleeraren ¹⁴⁵).

De Praeses werd in 't vervolg gekozen uit de gewone leden; hem terzijde stond een Vice-Praeses, later ¹⁴⁶) Vicarius genoemd. De oude betrekkingen van Secretaris en Fiscus bleven bestaan. Het aantal theses bleef op vier vastgesteld; tegen het houden eener improvisatie schenen toen gewichtige redenen te bestaan ¹⁴⁷).

De 317de vergadering vond plaats op Dinsdag 23 Nov. 1869. Aanwezig waren 20 gewone, 8 buitengewone en

6 eereleden. Niet lang bleef echter de toestand zoo gunstig. Het aantal eereleden op iedere vergadering aanwezig werd gering; de reien der gewone leden dunden snel. Onder de uitstekende leiding van zijnen eersten praeses, J. L. HERTEN, bleef het Gezelschap zijn ouden roem handhaven. Na zijn bedanken (5 October 1870) oordeelde men het echter noodig tot buitengewone maatregelen over te gaan. Had men vijf jaren vroeger van de 18 candidaten slechts 7 kunnen aannemen, thans was de stortvloed van filosofen naar deze academie uitgedroogd, en noodigde men 17 personen per gedrukte circulaire uit tot het lidmaatschap¹⁴⁸). Slechts 6 namen het aan; de medici bedankten allen. Bijna tegelijkertijd trof der vereeniging het verlies van haar eerelid Prof. MIQUEL¹⁴⁹). In verdubbelden ijver zocht men een tegenwicht voor het geringe getal. Het aantal theses bleef op vier gehandhaafd¹⁵⁰); eene tweede vrije voordracht, ontleend aan een gedeelte van de geschiedenis der natuurwetenschappen, werd aan de eerste toegevoegd¹⁵¹). Het was eene uiterste poging. Weldra zag men zich genoodzaakt slechts om de vier weken te vergaderen¹⁵²); het geringe gevolg der vorige maal schrikte af, om ten tweeden male alle philosophische en medische studenten uit te noodigen¹⁵³).

De cursus 1872/73 begon. Reeds terstond bedankten een aantal leden, en onder hen de ouderen, de steun en kracht van het gezelschap. Op de volgende vergaderingen waren dikwijls niet meer dan vier of vijf leden tegenwoordig¹⁵⁴); slechts op zes van de acht konden werkzaamheden worden vervuld¹⁵⁵).

In October 1873 kwam de crisis. Moedeloos geworden, wenschten enkelen in stilte naar de opheffing. Maar een krachtig woord van den toenmaligen praeses, COSTERUS,

stak hen een riem onder het hart ¹⁵⁶), en op voorstel van VAN CLEEFF waagde men het nog eens, een aantal studenten uit te noodigen ¹⁵⁷).

Tien nieuwe leden traden toe ¹⁵⁸): *Natura* was gered!

Moet ik U verder verhalen, wat er in den allerjongsten tijd is geschied? Gij hebt het zelve doorleefd. Medici en Philosophen, in bonten rei, maar eendrachtig vereenigd, hebben geen anderen wensch, dan de bloei van hun Gezelschap. Als verjongd staat *Natura* krachtig vooraan in den rei der academische vereenigingen.

De steun der Eereleden is ons niet ontvallen. Hun aantal vermeerderde met vier ¹⁵⁹), nadat de heer VAN LIDT DE JEUDE had voorgesteld ook de adsistenten onder hen op te nemen ¹⁶⁰). De lezing voor weinige weken door den heer JONKMAN gehouden ¹⁶¹), is ons een waarborg hunner hooggeschatte sympathie.

De werkzaamheden ondergingen voortdurend veranderingen. De historische voordracht bleef slechts kort bestaan, en maakte plaats voor eene Improvisatie ¹⁶²). Eene Critiek op de lezing werd ingevoerd ¹⁶³), het aantal stellingen tot één verminderd ¹⁶⁴), dat der opponenten tot twee ¹⁶⁵). Vrije mededeelingen komen op bijna elke vergadering voor.

Den 10^{den} Februari 1875 werd de wet herzien ¹⁶⁶). Eene betere regeling der stemmingen, eene verandering in de wijze van aannemen der nieuwe leden ¹⁶⁷) waren, behalve de reeds genoemde, de hoofdveranderingen. Aan den Praeses werd het vervaardigen van een jaarlijksch verslag opgedragen ¹⁶⁸); over de plichten van Zoöloog en Botanicus, en de herleving van het Museum is reeds gesproken. De vergaderdag is sedert December 1873 op

Woensdag om de veertien dagen vastgesteld ¹⁶⁹). Met HARTING hebben wij echter het lokaal op *de Hoogt* verloren. Het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen is sedert de reorganisatie de vergaderplaats. Eenmaal opende Physica ons zijne gastvrije deuren ¹⁷⁰).

Wandelingen waren ook bij het gereorganiseerde *Natura* niet zeldzaam. In Juni 1872 bezocht men *Wolfhezen* ¹⁷¹), in 1874 *Scheveningen* ¹⁷²), in 1875 *Bloemendaal* en *Zandfoort* ¹⁷³). Waar het hem mogelijk was, deelde de Eerepraeses onze feesten. Van zijne voortdurende sympathie ondervonden wij menigmaal blijken ¹⁷⁴).

Waar wij spreken over feesten, mag niet vergeten worden de groote Reunie van 1876. Met een aantal Eere- en buitengewone leden vereenigden wij ons toen aan een gemeenschappelijk déjeuner ¹⁷⁵).

Den 26sten April 1872 ontving Prof. BUYS BALLOT de leden van *Natura* ten zijnen huize ¹⁷⁶).

Nog enkele losse feiten, om deze geschiedenis volledig te maken.

Met echt wetenschappelijke vrijgevigheid besloot men den 19^{den} Mei 1875, f 40 te geven ten behoeve van het LEEUWENHOEKS-fonds ¹⁷⁷).

De notulen behelzen uitvoeriger dan vroeger een overzicht der verrichte werkzaamheden ¹⁷⁸).

De heer BAUDET gaf het Gezelschap een lessenaar ten gebuik ¹⁷⁹).

Het archief werd nagezien en gecatalogiseerd ¹⁸⁰).

Aan het einde van dit overzicht gekomen, slaan wij een blik terug.

Wij zien *Natura*, uit heterogeene bestanddeelen gevormd, saamgehouden door HARTING's invloed, zijne plaats innemen tusschen de academische gezelschappen. Begaafd met de frissche kracht der jeugd, neemt het snel in omvang en beteekenis toe.

Maar met de jaren vertoonden zich gebreken. Het heldere licht der wetenschap werd beneveld door naijver of zorgeloosheid. En terwijl men toen meer dan ooit de vaste, bekwame hand van Hem, die de ziel der vereeniging was, behoefde, ontviel deze aan het Gezelschap. Een tijd lang was noodig om zich van dien slag te herstellen; toen richtte het zich weder op, gelouterd door den tegenspoed. Het bleek bestand tegen uitputting, en sedert de crisis van 1873 heft het weder fier het hoofd omhoog.

Wij hebben eene roemrijke geschiedenis achter ons. Niemand heeft zich ooit beklaagd of geschaamd, lid onzer vereeniging te zijn geweest. Vele der Oudleden bekleeden hooge betrekkingen in de Maatschappij, of hebben de hoogste onderscheiding erlangd, die een wetenschappelijk man deelachtig kan worden ¹⁸¹⁾. Meer dan één tellen wij onder onze hooggeschatte leermeesters ¹⁸²⁾.

Daar is in de geheele geschiedenis van *Natura* eene leidende gedachte, één met den persoon van zijn Oprichter. Er zijn in den laatsten tijd stemmen opgegaan, die de toekomst donker inzagen. Maar zolang een deel van HARTING's geest nog in ons is, hebben wij niet te vreezen.

Stijge dan heden een vroolijke juichtoon ieder onzer uit de borst, en zij het:

Leve Prof. HARTING en zijn Gezelschap!

AANTEEKENINGEN.

---

1. Notulen 1 Dec. 1853. — Art. 1 der Reglementen.
2. HARTING las een concept-reglement voor, dat na eenige wijzigingen werd aangenomen. Not. 1 Dec. 1853. Het werd den 12^{den} December onderteeekend. Een nieuw geschreven reglement in een prachtband gebonden werd den 13^{den} Februari 1854 door den heer VAN GEUNS aan het Gezelschap aangeboden. Beide exemplaren zijn echter verdwenen.
3. Not. 1 Dec. 1853. Vastgesteld 16 Jan. 1854.
4. Op voordracht van den praeses. Not. 1 Dec. 1853.
5. Not. 1 Dec. 1853. — Utr. Stud.-Alm. voor 1856, Bijlage C. blz. 182.
6. Not. 9 Dec. 1853.
7. Not. 1 Dec. 1853.
8. Not. 12 Dec. 1853.
9. Het was eene korte herleving van een vroeger gezelschap. Het wordt alleen in den Almanak voor 1855 en daarna niet meer genoemd.
10. Not. 9 Dec. 1853 en 13 Febr. 1854. Den 4ten Oct. 1859 werd besloten tot den aankoop van een nieuw servies en een waterkaraf.
11. Not. 5 Mei 1863.
12. Not. 13 Febr. 1854.
13. Not. 25 Sept. 1854.
14. Not. 23 Oct. 1854.
15. Vergelijk Not. 29 Jan. 1855.
16. Not. 23 Febr. 1858.
17. Not. 13 Febr. 1854. — Utr. Stud.-Alm. v. 1856, blz. 182 en 183.
18. Not. 25 Sept. 1854.
19. Not. 13 Maart 1854. Het eerste geschenk.
20. Not. 23 Oct. 1854. — Utr. Stud.-Alm. v. 1856, blz. 183.
21. Not. 25 Maart 1862. Bij zijn bedanken — 6 Oct. 1863 — gaf hij aan het Gezelschap nog een ander herbarium ten geschenke.
22. Eerst werden ook naturaliën uit onze koloniën opgenomen, later uit alle landen.
23. Not. 17 Oct. 1865.
24. B. v. Not. 13 Mei 1856.
25. Not. 25 Sept. 1854. — Utr. Stud.-Alm. v. 1856, bl. 183. Later verkreeg de kast eene plaats in het vergaderlocaal, Not. 11 Maart 1862.
26. B. v. 10 Maart 1863.
27. Not. 11 Maart 1862.
28. Not. 24 Maart 1863.
29. Hij determineerde de planten op de wandelingen gevonden (zie

Not. 5 Mei 1863 en 31 Mei 1864) en verrijkte de verzameling met vele geschenken (b. v. Not. 10 Maart 1863). Zie ook het Jaarverslag van den Botanicus, uitgebracht op 13 Oct. 1875. (Archief D. N°. 4).

30. Not. 7 Mei 1867.

31. Jaarverslag van den Zoöloog op 13 Oct. 1875.

32. Jaarverslag van den Botanicus op 13 Oct. 1875.

33. Not. 2 Dec. 1873.

34. Not. 4 Nov. 1873. — Jaarverslag Botanicus 13 Oct. 1875.

35. Op 2 Dec. 1873 en 11 Dec. 1875 werden blanco-credieten daarvoor verleend.

36. Jaarverslag, zie boven.

37. Not. Buitengew. Verg. op 10 Febr. 1875. — Reglement van 1869, Art. 28^a.

38. Zie b. v. de klachten in Not. 15 Nov. 1876 en 30 Oct. 1877, maar ook reeds in Not. 5 Oct. 1864.

39. In 1863 werd er veel gesproken over de ontwikkelings-hypothese.

40. Reeds op de allereerste vergadering werd een lid voorgesteld. Gedeballoteerd werd er b. v. 20 Nov. 1854, 11 Dec. 1855, 1 Nov. 1859 enz.

41. Door den heer SCHROEDER VAN DER KOLK twee malen: op 20 Jan. 1857 en op 17 Nov. (1 Dec.) 1857.

42. Not. 17 Oct. 1865. Eenige jaren vroeger (15 Nov. 1859) was besloten, dat eene naamlijst der leden zou worden opgemaakt en in het vergaderlocaal opgehangen.

43. Not. 31 Oct. 1865 en 14 Nov. 1865.

44. Idem.

45. Zie b. v. Not. 27 Nov. 1860.

46. Not. 6 Mei 1862.

47. DIBBITS bleef tot langer dan een jaar na zijn bedanken de Botanicus van het Gezelschap. Not. 25 Febr. 1862.

48. Not. 3 Maart 1856.

49. Reglement van 1859, Art. 12. Zie ook Not. 5 Oct. 1864.

50. B. v. ten behoeve van den heer ANDREOLI, bij zijn aftreden het oudste lid. Not. 22 Oct. 1862. — Den 23sten April 1872 werd bepaald, dat men minstens twee jaren gewoon lid moest zijn geweest, om buitengewoon lid te kunnen worden.

51. Not. 9 Febr. 1864.

52. Not. 5 Oct. 1864.

53. Hij overleed te *Deventer*, den 15^{den} Juli 1867, 31 jaren oud.

54. Not. 3 Maart 1856.

55. Not. 14 Oct. 1856.

56. Not. 1 Juni 1858.

57. Not. 5 Oct. 1864.

58. Not. 22 Oct. 1855 en 11 Dec. 1855. Anderhalf jaar vroeger (13 Febr. 1854) was een gelijkloidend voorstel verworpen. Omstreeks 1862 werd eene Pauze ingesteld.

59. Not. 1 Nov. 1859. De commissie bestond uit de heeren DIBBITS (rapporteur), SALVERDA en GRONEMAN.

60. Zie ook Not. 5 Oct. 1864.

61. Not. 15 Nov. 1859. Er werden van dit Reglement 300 ex. gedrukt, waarvan, behalve het authentieke exemplaar (gebonden, en onderteeekend door de leden. Archief B. N°. 2), nog 85 ex. overgebleven zijn.

62. Not. 15 Nov. 1859.

63. Not. 5 Oct. 1864.

64. Not. 5 Oct. 1864.

65. Zie Not. 12 Juni 1854 en N°. 96 dezer Aanteekeningen.

66. Zie Not. 19 Febr. 1856.

67. BOUVIN vermeldt ze niet in zijne feestrede. Zie N°. 138.

68. Zie het verslag dezer wandeling in het Notulenboek.

69. Idem.

70. De eerste maal op Vrijdag 11 April 1856; zie het Verslag.

71. Zie Not. 9 Juni 1857.

72. Zie het verslag in het Notulenboek.

73. Zie Jaarverslag Botanicus op 13 Oct. 1875. Not. 20 April 1858.

74. Oorspronkelijk was de heer MIDDELBURG tot historiograaf benoemd, maar zijn verslag werd voor het archief ongeschikt gerekend (Not. 29 Sept. 1857), en daarom den heer DIBBITS opgedragen het te wijzigen (Not. 3 Nov. 1857). De beschrijving van den laatste is bewaard gebleven (Archief E. N°. 1).

75. Ook BOUVIN wist er niets over mede te deelen. Zie zijne feestrede: Archief D. N°. 1. — De tocht moet 1 Juli 1859 begonnen zijn; zie Not. 14 Juni 1859. — Het herbarium der Zeeuwsche reis bestaat nog, maar verkeert in een zeer ongelukkigen toestand (Jaarverslag van den Botanicus op 13 Oct. 1875). — Reeds in het jaar 1858 had HARTING de leden tot een tocht naar Zeeland uitgenoodigd (Not. 15 Juni 1858), maar dien zomer waren de leden verhinderd.

76. Not. 17 April 1860.

77. Not. 21 Febr. 1860 en der vier volgende vergaderingen.

78. Zie Not. 1 Mei 1860 en 28 Mei 1861. Er zijn geene verslagen van gemaakt.

79. Dit verslag bevindt zich in het Archief E. N°. 2. De tocht duurde van 2—12 Juli 1860.

80. Zie het verslag in het Notulenboek.

81. Deze tocht werd gemaakt op 14 Mei 1864. Te Nieuwerkerk bepaalde men de lengte van ieder der vijftien leden, en vond die gemiddeld 1,7384 M. De heer BRESTER mat 1,845 M.; de heer SCHEFFER 1,6525 M.; zij waren de grootste afwijkingen. Zie de historiographie van N. v. D. WALL, Archief E. N°. 3^a.

82. Archief G. N°. 5.

83. Zie het verslag door N. v. D. WALL, Archief E. N°. 4.

84. Zie Not. 1 Mei 1866. Een verslag bestaat niet.
85. «Het werkgezelschap door Prof. HARTING opgericht, draagt nog maar al te zeer de blijken van minder algemeene belangstelling, en beantwoordt daardoor slechts gedeeltelijk aan zijn doel», zoo luidt het op blz. 134 der Utr. Stud.-Alm. v. 1855.
86. Not. 29 Jan. 1855, Buitengew. Verg. 1 Febr. 1855 en 26 Febr. 1855.
87. Vergelijk Not. 29 Nov. en 11 Dec. 1855 en 22 Jan. 1856, en een brief in het Archief.
88. Utr. Stud.-Alm. v. 1856. Bijlage C. blz. 182.
89. Zie de brief in het Archief.
90. Zie Not. 30 April 1855, 24 Febr. 1864 en 13 Dec. 1865.
91. Not. 30 April 1855.
92. Not. 28 April 1857. Het was een gezelschap voor Hebreeuwsche letterkunde.
93. Not. 17 Oct. 1865.
94. Not. 26 Jan. 1857.
95. Not. 3 Febr. 1857.
96. Not. 12 Oct. 1854.
97. Archief M. N°. 4—3. Vele zaken betreffende het Teekengezelschap zijn mij niet recht duidelijk. O. a. schijnt het in 1858 ten tweeden male te zijn opgericht, onder een vorm waarin het minder nauw dan vroeger met Natura samenhang.
98. Not. 16 Maart 1857.
99. Opgesteld door de heeren SCHROEDER v. D. KOLK, BRONDGEEST en v. TIENHOVEN. Archief D. N°. 1^a.
100. Not. 31 Maart 1857.
101. Not. 15 Nov. 1859.
102. B. v. gedurende de ongesteldheid van Prof. HARTING 26 Jan.—20 April 1858.
103. Zie N°. 2 dezer Aanteekeningen.
104. Reglement van 1859, Art. 6.
105. Not. 6 April 1854 en 12 Juni 1854.
106. Not. 4 Nov. 1874.
107. De oudere kasboeken zijn over 't algemeen slordig bijgehouden. Slechts eenmaal — over 1870 — is eene Rekening en Verantwoording in behoorlijken vorm opgemaakt.
108. Not. 19 Nov. 1861, 26 Jan. 1864 enz.
109. Not. 22 Oct. 1855 enz.
110. Not. 12 Juni 1854 en 14 Oct. 1856.
111. Not. 6 Oct. 1863.
112. Not. 12 Juni 1854.
113. Reglement van 1859, Art. 33; Not. 25 Sept. 1854.
114. Not. 11 Dec. 1855.
115. Not. 5 Febr. 1856, 14 Oct. 1856 en 20 Oct. 1863.
116. Not. 29 Nov. 1865.

117. Not. 23 Oct. 1866.
118. Idem.
119. Sedert 11 Dec. 1875.
120. Not. 6 Dec. 1866.
121. Not. 21 Mei 1867.
122. Idem.
123. Van de 301ste—316de Verg. is de datum niet vermeld.
124. Reglement van 1859, Art. 17.
125. B. v. 301, 302, 304 enz. vergadering.
126. B. v. de teekeningen vervaardigd door de leden van het anatomisch teekengezelschap (Not. 12 Oct. 1854), de kaarten der opgemeten stukken land, één of twee catalogussen van het archief, enz. De eikenhouten kast, waarin het archief wordt bewaard, dateert van het jaar 1866. Not. 6 Nov. 1866.
127. In het archief bevinden zich 16 dissertaties. Van 1867—1876 is er niet ééne ingekomen; na 1876 slechts twee. Die van VAN DER LITH (Not. 21 Mei 1867) ontbreekt.
128. Not. 22 Oct. 1862.
129. Not. 10 Dec. 1867.
130. Not. 12 Febr. 1867.
131. Not. 28 Maart 1867.
132. B. v. 12 Maart 1867.
133. Not. 25 Nov. 1867.
134. Idem.
135. Not. 12 Maart 1867.
136. Not. 17 Dec. 1861.
137. B. v. 7 Febr. 1860 en 10 Febr. 1868.
138. Zij had tot titel: «Korte schets van N. D. N. E. A., en Encyclopaedisch Overzicht over de Natuurwetenschappen». Zij is bewaard gebleven (Archief D. N°. 1). Het Geschiedkundig Overzicht is echter verre van volledig.
139. Not. 1 Dec. 1863.
140. Zie het verslag dezer feestviering door J. G. v. D. LITH, Archief E. N°. 3.
141. Not. 17 Oct. 1865. Den 23sten Oct. 1866 werd HARTING door de leden een souper aangeboden.
142. Not. 31 Oct. 1865.
143. Not. 23 Oct. 1869.
144. Not. 4 Nov. 1869.
145. De Prof. RAUWENHOFF, OUDEMANS en DIBBITS.
146. Bij de wetsherziening van 10 Febr. 1875.
147. Not. 4 Nov. 1869.
148. Not. 11 Oct. 1870.
149. Hij overleed 23 Jan. 1871. Not. 30 Jan. 1871.
150. Not. 30 Jan. 1871. Zie ook 23 Mei 1871.

151. Not. 23 Mei 1871.
152. Not. 7 Nov. 1871.
153. Idem.
154. Er waren aanwezig: 10 Dec. 1872, 6 leden; 3 Maart 1873, 5 leden; 10 Juni 1873, 4 leden.
155. Niet op 3 Maart en 10 Juni 1873.
156. Not. der Buitengew. Verg. van 28 Oct. 1873.
157. Idem.
158. Slechts de heer VAN SCHAIK bedankte voor de uitnoodiging.
159. De heeren Dr. M. SNELLEN, Dr. R. HORST, H. F. JONKMAN en Dr. G. J. W. BREMER.
160. Not. 15 Nov. 1876. Zie ook Not. 30 April 1874.
161. Over vleeschetende Planten, op 14 Nov. 1877.
162. Not. 29 April 1873.
163. Bij de wetsherziening van 10 Febr. 1875.
164. Not. 17 Oct. 1877.
165. Bij de wetsherziening van 10 Febr. 1875.
166. Den 8sten Dec. 1874 was daartoe eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren MURRAY BAKKER, VAN DER PLAATS en WINKLER.
167. Art. 43, 44 en 45. — Art. 12 en 13.
168. Art. 20^a.
169. Not. 2 Dec. 1873.
170. Voor de vergadering van 10 Dec. 1872.
171. Zie het Verslag door COSTERUS, Archief E. N°. 5. Not. 4 Juni en 12 Oct. 1872.
172. Deze wandeling werd gehouden den 7^{den} Juni 1874. De historio-graphie, door den heer COSTERUS toegezegd, wordt nog steeds verwacht.
173. Op 2 Juni 1875. Zie het Verslag door S. BIRNIE, Archief E. N°. 6.
174. Zie b. v. Not. 1 Febr. 1870 en 9 Mei 1871.
175. Zie omtrent de toebereidselen Not. 15 en 29 Maart 1876. De reunie werd gehouden op Woensdag 28 Juni 1876.
176. Not. 23 April 1872.
177. Not. 19 Mei 1875. Als blijk van erkentelijkheid ontving het Gezelschap twee ex. van het «Gedenkboek v. h. Leeuwenhoeks-Feest, samengesteld door Prof. P. Harting.» Archief G. N°. 8.
179. Not. 17 Nov. 1875.
180. Den 29sten Nov. 1876 vertoonde de Secretaris den door hem opgemaakten Catalogus.
181. De tegenwoordige Hoogleraren: DE BOER, DIBBITS, GRINWIS, W. M. GUNNING, J. C. KAPTEIJN, W. KAPTEIJN, PLACE, SALVERDA, SNELLEN, SPRUIJT en TALMA waren gewone leden van het Gezelschap.
182. De Hoogleraren: GRINWIS, TALMA, DIBBITS en binnen kort ook W. KAPTEIJN.

Bijlage I.

VERGADERINGEN.

De Buitengewone Vergaderingen zijn met **vette** letter gedrukt.

1.	1 Dec. 1853.	24.	5 Febr. 1856.	51.	3 Nov. 1857.
2.	9 Dec.	25.	19 Febr.	52.	17 Nov.
1.	12 Dec.	26.	3 Maart.	53.	1 Dec.
2.	16 Jan. 1854.	27.	1 April.	54.	15 Dec.
3.	13 Febr.	28.	15 April.	55.	26 Jan. 1858.
4.	13 Maart.	29.	29 April.	56.	9 Febr.
5.	6 April.	30.	13 Mei.	57.	23 Febr.
6.	8 Mei.	31.	27 Mei.	58.	9 Maart.
7.	12 Juni.	32.	10 Juni.	59.	23 Maart.
		6.	3 Juli.	60.	20 April.
8.	25 Sept.			61.	18 Mei.
3.	12 Oct.	33.	30 Sept.	62.	1 Juni.
9.	23 Oct.	34.	14 Oct.	63.	15 Juni.
10.	20 Nov.	35.	28 Oct.		
11.	19 Dec.	36.	11 Nov.	64.	21 Sept.
12.	29 Jan. 1855.	37.	25 Nov.	65.	5 Oct.
4.	1 Febr.	38.	15 Dec.	66.	19 Oct.
13.	26 Febr.	39.	26 Jan. 1857.	67.	2 Nov.
14.	19 Maart.	40.	3 Febr.	68.	16 Nov.
15.	3 April.	41.	17 Febr.	69.	30 Nov.
16.	21 Mei.	42.	3 Maart.	70.	14 Dec.
17.	18 Juni.	43.	16 Maart.	71.	25 Jan. 1859.
		44.	31 Maart.	72.	8 Febr.
18.	24 Sept.	45.	28 April.	73.	22 Febr.
19.	22 Oct.	46.	12 Mei.	74.	8 Maart.
5.	5 Nov.	47.	26 Mei.	75.	22 Maart.
20.	12 Nov.	48.	9 Juni.	76.	5 April.
21.	29 Nov.			77.	3 Mei.
22.	11 Dec.	49.	24 Sept.	78.	17 Mei.
23.	22 Jan. 1856.	50.	20 Oct.	79.	31 Mei.

80.	14 Juni 1859.	117.	5 Nov. 1861.	156.	3 Mei 1864.
81.	4 Oct.	118.	49 Nov.	157.	17 Mei.
82.	20 Oct.	119.	4 Dec.	158.	31 Mei.
83.	1 Nov.	120.	17 Dec.	159.	14 Juni.
84.	15 Nov.	121.	28 Jan. 1862.	160.	5 Oct.
85.	29 Nov.	122.	11 Febr.	161.	19 Oct.
86.	13 Dec.	123.	25 Febr.	162.	9 Nov.
87.	24 Jan. 1860.	124.	11 Maart.	163.	22 Nov.
88.	7 Febr.	125.	25 Maart.	164.	6 Dec.
89.	21 Febr.	126.	9 April.	165.	17 Jan. 1865.
90.	6 Maart.	127.	6 Mei.	166.	31 Jan.
91.	20 Maart.	128.	21 Mei.	167.	14 Febr.
92.	17 April.	129.	7 Oct.	168.	28 Febr.
93.	1 Mei.	130.	22 Oct.	169.	15 Maart.
94.	15 Mei.	131.	4 Nov.	170.	9 Mei.
95.	29 Mei.	132.	18 Nov.	171.	23 Mei.
96.	12 Juni.	133.	2 Dec.	172.	7 Juni.
97.	18 Sept.	134.	16 Dec.	173.	26 Sept.
98.	2 Oct.	135.	27 Jan. 1863.	174.	17 Oct.
7.	16 Oct.	136.	10 Febr.	175.	31 Oct.
99.	17 Oct.	137.	24 Febr.	176.	14 Nov.
100.	30 Oct.	138.	10 Maart.	177.	29 Nov.
101.	13 Nov.	139.	24 Maart.	178.	13 Dec.
102.	27 Nov.	140.	21 April.	179.	24 Jan. 1866.
103.	11 Dec.	141.	5 Mei.	180.	7 Febr.
104.	22 Jan. 1861.	142.	19 Mei.	181.	20 Febr.
105.	5 Febr.	143.	2 Juni.	182.	6 Maart.
106.	19 Febr.	144.	6 Oct.	183.	17 April.
107.	5 Maart.	145.	20 Oct.	184.	1 Mei.
108.	19 Maart.	146.	3 Nov.	185.	14 Mei.
109.	16 April.	147.	18 Nov.	186.	29 Mei.
110.	30 April.	148.	1 Dec.	187.	11 Juni.
111.	14 Mei.	149.	15 Dec.	188.	25 Sept.
112.	28 Mei.	150.	26 Jan. 1864.	189.	9 Oct.
113.	11 Juni.	151.	9 Febr.	190.	23 Oct.
114.	24 Sept.	152.	24 Febr.	191.	6 Nov.
115.	8 Oct.	153.	10 Maart.	192.	20 Nov.
116.	22 Oct.	154.	5 April.	193.	6 Dec.
		155.	19 April.		

294.	12 Febr. 1867.	12.	5 Oct. 1870.	355.	4 Febr. 1874.
295.	26 Febr.	325.	11 Oct.	356.	18 Febr.
296.	12 Maart.	326.	25 Oct.	357.	4 Maart.
297.	28 Maart.	327.	9 Nov.	358.	18 Maart.
298.	7 Mei.	328.	22 Nov.	359.	30 April.
299.	21 Mei.	329.	6 Dec.	360.	20 Mei.
300.	4 Juni.	330.	30 Jan. 1871.	361.	4 Juni.
301.	18 Juni.	331.	14 Febr.	362.	21 Oct.
302.	15 Oct. 1)	332.	28 Febr.	363.	4 Nov.
303.	29 Oct.	333.	14 Maart.	364.	18 Nov.
304.	12 Nov.	334.	28 Maart.	365.	8 Dec.
305.	25 Nov.	335.	9 Mei.	366.	10 Febr. 1875.
306.	10 Dec.	336.	23 Mei.	16.	10 Febr.
307.	?	337.	6 Juni.	367.	24 Febr.
308.	18 Febr. 1868.	13.	9 Oct.	17.	6 Maart.
309.	?	338.	24 Oct.	368.	15 Maart.
310.	17 Maart.	339.	7 Nov.	369.	21 April.
311.	?	340.	21 Nov.	370.	5 Mei.
312.	27 April.	341.	13 Febr. 1872.	371.	19 Mei.
314.	12 Mei.	342.	12 Maart.	18.	27 Mei.
315.	26 Mei.	343.	23 April.	372.	3 Juni.
316.	9 Juni.	14.	14 Mei.	19.	13 Oct.
		344.	4 Juni.	373.	28 Oct.
8.	23 Oct. 1869.	345.	15 Oct.	374.	17 Nov.
9.	4 Nov.	346.	12 Nov.	375.	1 Dec.
317.	23 Nov.	347.	10 Dec.	376.	11 Dec.
318.	7 Dec.	348.	10 Febr. 1873.	377.	2 Febr. 1876.
319.	1 Febr. 1870.	349.	3 Maart.	378.	16 Febr.
10.	1 Febr.	350.	18 Maart.	379.	1 Maart.
320.	15 Febr.	351.	29 April.	380.	15 Maart.
321.	1 Maart.	352.	10 Juni.	381.	29 Maart.
322.	15 Maart.	15.	28 Oct.	382.	3 Mei.
323.	30 Maart.	353.	4 Nov.	383.	17 Mei.
11.	19 Mei.	354.	2 Dec.	384.	31 Mei.
324.	24 Mei.				

1) De datums der vergaderingen in dit academiejaar vindt men niet in de Notulen (zie Aanteekeningen, N°. 123), en zijn zooveel mogelijk uit het kasboek en op andere wijzen opgespoord.

385. 1 Nov. 1876.	391. 28 Febr. 1877.	20. 17 Oct. 1877.
386. 15 Nov.	392. 21 Maart.	397. 30 Oct.
387. 29 Nov.	393. 25 April.	398. 14 Nov.
388. 14 Dec.	394. 9 Mei.	399. 28 Nov.
389. 1 Febr. 1877.	395. 23 Mei.	400. 1 Dec. 1877.
390. 14 Febr.	396. 8 Juni.	

AANTAL DER VERGADERINGEN

GEDURENDE HET ACADEMIE-JAAR:

	Gewone.	Buitengewone.
1853—1854	7	2
1854—1855	10	2
1855—1856	15	2
1856—1857	16	
1857—1858	15	
1858—1859	17	
1859—1860	16	
1860—1861	17	1
1861—1862	15	
1862—1863	15	
1863—1864	16	
1864—1865	13	
1865—1866	15	
1866—1867	14	
1867—1868	14	
1868—1869	zijn geene vergaderingen gehouden.	
1869—1870	8	4
1870—1871	13	1
1871—1872	7	2
1872—1873	8	
1873—1874	9	1
1874—1875	11	3
1875—1876	12	1
1876—1877	12	
1877	4	1
	Te zamen: 299	20

Bijlage II.

LEDEN.

EERELEDEN.

N A M E N.	Hoogleeraar in de faculteit der:	Datum van benoeming.
R. van Rees . . . . . Overleden 23 Aug. 1875.	Wis- en Natuurkunde.	23 Oct. 1869.
F. Donders	Geneeskunde.	Idem.
C. H. D. Buys Ballot	Wis- en Natuurkunde.	Idem.
M. Hoek. . . . . Overleden 3 Sept. 1873.	Idem.	Idem.
F. A. W. Miquel . . . . . Overleden 23 Jan. 1871.	Idem.	Idem.
W. Koster	Geneeskunde.	Idem.
C. H. C. Grinwis.	Wis- en Natuurkunde.	Idem.
P. J. van Kerckhoff. . . . . Overleden 20 Jan. 1876.	Idem.	Idem.
E. Mulder	Idem.	Idem.
Th. W. Engelmann	Geneeskunde.	Idem.
N. W. P. Rauwenhoff.	Wis- en Natuurkunde.	9 Mei 1871.
J. A. C. Oudemans	Idem.	2 Febr. 1876.
H. C. Dibbits	Idem.	1 Nov. 1876.
Dr. M. Snellen	Assistent bij de Physica.	15 Nov. 1876.
Dr. R. Horst	» » » Zoölogie.	Idem.
H. F. Jonkman	» » » Botanie.	Idem.
Dr. G. J. W. Bremer . . . . . Thans leeraar a. d. Veeartsenij- school.	» » » Scheikunde	14 Febr. 1877.

Aantal der Eereleden 17. — Overleden 4.

GEWONE LEDEN.

Als datum van opname is de dag der ballotage genomen; als datum van bedanken die der vergadering, waarop dit is medegedeeld.

Cursief gedrukt zijn de namen van hen, die geene buitengewone leden zijn geworden.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
Prof. Dr. P. Harting			
P. Q. Brondgeest	M.	} Oprichters 4 December 1853.	26 Jan. 1857.
Th. van Doesburgh.	PH.		12 Juni 1854.
F. J. Dupont	M.		25 Dec. 1854.
J. H. van Geuns.	M.		26 Febr. 1855?
W. M. Gunning	M.		23 Oct. 1854.
J. van Hoek	M.		19 Dec. 1854.
P. de Jong.	M.		29 Jan. 1855.
H. W. Schroeder v. d. Kolk	M.		15 Juni 1858.
H. Snellen	M.		19 Dec. 1854.
J. Tip	PH.		12 Juni 1854.
A. J. Bergsma	PH.	1/9 Dec. 1853.	31 Maart 1857.
L. T. Pompe	M.	12 Dec. 1853.	25 Dec. 1854.
N. Mouthaan	PH.	16 Jan. 1854.	23 Oct. 1854?
Th. Kroon.	M.	13 Febr. 1854.	22 Jan. 1856.
J. Haffmans	M.	13 Maart 1854.	11 Nov. 1856.
A. H. Kuijper.	M.	13 Maart 1854.	28 Oct. 1856.
J. W. Herderschee	M.	8 Mei 1854.	28 Oct. 1856.
P. Templeman v. d. Hoeven	M.	20 Nov. 1854.	16 Maart 1857.
A. V. G. van Hoek.	M.	19 Dec. 1854.	Overl. 5 Dec. '57.
A. D. van Riemsdijk	PH.	18 Juni 1855.	23 Febr. 1858.
<i>J. Heijligers</i>	M.	18 Juni 1855.	24 Sept. 1855.
C. H. C. Grinwis	PH.	5 Nov. 1855.	30 Sept. 1856.
G. P. van Tienhoven	M.	5 Nov. 1855.	26 Jan. 1858.
P. A. Seret.	M.	5 Nov. 1855.	26 Jan. 1858.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
H. Q. Hesselink	M.	5 Nov. 1855.	26 Jan. 1858.
R. F. Westhoff	M.	29 Nov. 1855.	3 Febr. 1857.
P. Ankersmit	M.	14 Oct. 1856.	19 Oct. 1858.
H. A. Middelburg ¹⁾	M.	28 Oct. 1856.	30 Nov. 1858.
C. A. Lamping	M.	28 Oct. 1856.	2 Nov. 1858.
H. C. Dibbits	PH.	28 Oct. 1856.	27 Jan. 1861.
H. P. Kapteijn	M.	25 Nov. 1856.	5 Oct. 1858.
E. Lindeboom ¹⁾	M.	15 Dec. 1856.	17 Mei 1859.
H. A. Groskamp ¹⁾	M.	15 Dec. 1856.	5 April 1859.
N. Messchaert	M.	20 Oct. 1857.	13 Dec. 1859.
J. Scherpenhuijzen	M.	20 Oct. 1857.	24 Jan. 1860.
J. Vroesom de Haan	M.	20 Oct. 1857.	16 Nov. 1858.
F. G. Groneman	PH.	20 Oct. 1857.	22 Jan. 1861.
M. Salverda	PH.	3 Nov. 1857.	30 Oct. 1860.
A. van Ameyden van Duijm	M.	17 Nov. 1857.	12 Juni 1860.
W. F. Vos	M.	1 Dec. 1857.	21 Febr. 1860.
K. Snellen ¹⁾	M.	15 Dec. 1857.	8 Oct. 1861.
D. de Feijfer	M.	15 Dec. 1857.	24 Jan. 1860.
F. H. J. Giesbers	M.	20 April 1858.	7 Febr. 1860.
A. A. Moll	M.	5 Oct. 1858.	Overl. April '59?
C. B. Spruijt	PH.	19 Oct. 1858.	6 Mei 1862.
H. B. J. Kok	M.	2 Nov. 1858.	27 Nov. 1860.
G. Heijnis	M.	8 Febr. 1859.	16 April 1861.
A. C. Vreede ¹⁾	M.	11 Oct. 1859.	5 Febr. 1861.
J. A. Andreoli	M.	1 Nov. 1859.	22 Oct. 1862.
C. Ooms	M.	1 Nov. 1859.	11 Febr. 1862.
P. A. Tukker	PH.	20 Maart 1860.	28 Mei 1861.
C. H. Thiebout Jr.	PH.	15 Mei 1860.	5 Mei 1863.
H. J. Menalda v. Schouwenburg	PH.	16 Oct. 1860.	6 Mei 1862.
J. F. L. Schroeder v. d. Kolk .	M.	16 Oct. 1860.	19 Oct. 1864.

¹⁾ Leden van «*Mutua Fides*», een tweede Studenten-Corps, dat van 1855-1860 heeft bestaan.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
F. K. A. Rombach	M.	16 Oct. 1860.	10 Febr. 1863.
G. W. Vonk	M.	16 Oct. 1860.	Overl. Juni '61.
W. Rive	M.	16 Oct. 1860.	22 Oct. 1862.
H. Onnen	M.	17 Oct. 1860.	15 Dec. 1863.
J. G. van der Lith	M.	17 Oct. 1860.	24 Maart 1863.
M. van Thiel	M.	30 Oct. 1860.	4 Nov. 1862.
F. E. Vos	M.	30 Oct. 1860.	4 Nov. 1862.
T. Place	M.	13 Nov. 1860.	22 Oct. 1862.
P. de Boer	M.	5 Maart 1861.	6 Oct. 1863.
O. J. A. de Haart	M.	8 Oct. 1861.	26 Jan. 1864.
A. Brester	PH.	8 Oct. 1861.	19 Oct. 1864.
<i>H. W. J. Venning</i>	M.	8 Oct. 1861.	4 Nov. 1862.
F. W. Krecke	PH.	22 Oct. 1861.	9 Nov. 1864.
J. de Liefde Jr.	M.	22 Oct. 1861.	6 Oct. 1863.
J. H. F. Prah1	M.	19 Nov. 1861.	26 Jan. 1864.
N. van de Wall	PH.	2 Dec. 1862.	17 Oct. 1865.
H. J. Jacobson	M.	16 Dec. 1862.	14 Juni 1864.
M. J. Bouvin	M.	10 Febr. 1863.	5 Oct. 1864.
Ch. L. Landré	M.	10 Febr. 1863.	14 Juni 1864.
<i>Mr. B. J. P. v. d. Kemp</i>	PH.	10 Febr. 1863.	15 Dec. 1863.
R. H. C. Scheffer ¹⁾	M.	24 Maart 1863.	6 Dec. 1864.
N. A. Hingst	PH.	2 Juni 1863.	6 Nov. 1866.
A. E. de Perrot	M.	20 Oct. 1863.	14 Juni 1864.
T. Breesnee ¹⁾	M.	18 Nov. 1863.	31 Oct. 1865.
<i>J. K. Pameijer</i>	M.	18 Nov. 1863.	5 April 1864.
W. H. v. d. Heijden	M.	18 Nov. 1863.	31 Oct. 1865.
H. C. M. Fock	M.	18 Nov. 1863.	26 Sept. 1865.
E. H. Groenman	PH.	18 Nov. 1863.	9 Oct. 1866.
Paul Harting	PH.	26 Jan. 1864.	5 Oct. 1870.
G. J. Hofs Jr.	PH.	26 Jan. 1864.	14 Nov. 1865.
<i>H. Weijenbergh</i> ¹⁾	PH.	9 Nov. 1864.	23 Oct. 1866?

¹⁾ Geen lid van het Utr. Studenten-Corps.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
N. P. Kapteijn	PH.	9 Nov. 1864.	15 Oct. 1867.
J. de Vrij	M.	9 Nov. 1864.	25 Sept. 1866.
J. L. Hertén	PH.	9 Nov. 1864.	28 Febr. 1871.
G. H. Bakhoven	PH.	9 Nov. 1864.	7 Mei 1867.
G. A. Murray Bakker	M.	9 Nov. 1864.	23 Oct. 1866?
E. v. Rijckevorsse	PH.	9 Nov. 1864.	9 Oct. 1866.
<i>P. H. R. van Rossem.</i>	PH.	9 Nov. 1864.	17 April 1866.
W. H. J. van Nooten	PH.	9 Nov. 1864.	24 Mei 1870.
M. Denekamp	M.	9 Nov. 1864.	25 Sept. 1866.
E. H. Wijnkes	PH.	17 Jan. 1865.	15 Oct. 1867.
C. H. A. Westhoff	M.	15 Maart 1865.	25 Sept. 1866.
<i>W. C. Röntgen</i>	PH.	9 Mei 1865.	31 Oct. 1865.
J. Coert	M.	31 Oct. 1865.	28 Maart 1871.
A. Grothe	M.	31 Oct. 1865.	29 Oct. 1867.
J. F. M. Caudri	PH.	31 Oct. 1865.	5 Oct. 1870.
<i>F. A. Jentink.</i>	PH.	31 Oct. 1865.	28 Febr. 1871.
<i>J. A. Stricker</i>	PH.	31 Oct. 1865.	23 Nov. 1869.
<i>C. M. Lulofs</i>	PH.	31 Oct. 1865.	9 Juni 1868.
<i>H. Ch. Pleijte</i>	PH.	31 Oct. 1865.	6 Nov. 1866.
A. C. H. Moll	M.	31 Oct. 1865.	10 Dec. 1867.
<i>F. A. Rive.</i>	PH.	14 Nov. 1865.	9 Juni 1868.
<i>H. F. Jonkman</i>	PH.	1 Mei 1866.	5 Oct. 1870.
W. Kapteijn	PH.	9 Oct. 1866.	30 Maart 1870.
<i>E. v. Popta</i>	M.	9 Oct. 1866.	15 Oct. 1867.
G. v. Brakel	M.	9 Oct. 1866.	5 Oct. 1870.
S. Talma	M.	9 Oct. 1866.	25 Oct. 1870.
J. L. Andreae	PH.	9 Oct. 1866.	12 Nov. 1872.
Aart Vos	M.	9 Oct. 1866.	9 Nov. 1870.
M. A. Noordewier	PH.	6 Nov. 1866.	7 Dec. 1869.
P. W. Onnen	M.	6 Nov. 1866.	5 Oct. 1870.
J. E. v. d. Meulen	M.	7 Mei 1867.	25 Oct. 1870.
J. P. v. d. Stok	PH.	29 Oct. 1867.	12 Nov. 1872.
A. H. Pareau	PH.	29 Oct. 1867.	12 Nov. 1872.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
M. E. Mulder	M.	29 Oct. 1867.	25 Oct. 1870.
V. A. Julius	PH.	29 Oct. 1867.	12 Nov. 1872.
D. v. d. Horst	PH.	18 Febr. 1868.	15 Oct. 1872.
J. M. Hiebendaal	PH.	7 Dec. 1869.	6 Juni 1871.
D. A. Kerkhoff	PH.	7 Dec. 1869.	9 Oct. 1871.
J. C. Costerus.	PH.	7 Dec. 1869.	4 Maart 1874.
Th. Abrahamsz	M.	7 Dec. 1869.	23 Mei 1871.
H. Ch. Pleijte.	PH.	1 Febr. 1870.	6 Juni 1871.
G. Kniphorst	PH.	30 Maart 1870.	25 Oct. 1870.
D. L. van Wely.	M.	11 Oct. 1870.	14 Febr. 1871.
P. M. Heringa	PH.	11 Oct. 1870.	21 Oct. 1874.
J. G. Ett	PH.	11 Oct. 1870.	3 Juni 1874.
J. L. Lehmans ¹⁾	PH.	11 Oct. 1870.	10 Dec. 1872.
F. C. E. v. Embden	PH.	11 Oct. 1870.	7 Nov. 1871.
D. H. J. de Rooij	PH.	9 Nov. 1870.	28 Febr. 1871.
G. Doyer van Cleeff	PH.	28 Febr. 1871.	28 Nov. 1877.
P. Murray Bakker	PH.	21 Nov. 1871.	Overl. 13 Mei '77.
W. Weevers ¹⁾	PH.	21 Nov. 1871.	Overl. 22 Oct. '72.
A. A. W. Hubrecht	PH.	21 Nov. 1871.	Juli 1873.
J. Lorie.	PH.	12 Maart 1872.	9 Mei 1877.
J. C. Kapteijn	PH.	12 Maart 1872.	28 Oct. 1873.
J. van Rees	PH.	14 Mei 1872.	13 Oct. 1875.
J. D. van der Plaats	PH.	28 Oct. 1873.	21 Maart 1877.
Th. W. van Lidth de Jeude	PH.	4 Nov. 1873.	
M. A. Brants.	PH.	2 Dec. 1873.	30 April 1874.
M. C. J. de Visser	PH.	2 Dec. 1873.	1 Nov. 1876.
F. C. de Bussy	M.	2 Dec. 1873.	15 Maart 1875.
D. L. Roosenburg	M.	2 Dec 1873.	
A. Huijsman	M.	2 Dec. 1873.	14 Dec. 1876.
B. Freriks.	M.	2 Dec. 1873.	1 Maart 1876.
S. Birnie	PH.	2 Dec. 1873.	

¹⁾ Geen lid van het Utr. Studenten-Corps.

N A M E N.	Faculteit.	D A T U M V A N	
		Opname.	Bedanken.
C. Winkler	M.	2 Dec. 1873.	
S. Meindersma	M.	18 Nov. 1874.	
G. J. M. Coolhaas	PH.	10 Febr. 1875.	
H. Ph. Baudet	PH.	6 Maart 1875.	
H. G. L. v. d. Meulen	PH.	6 Maart 1875.	
J. A. Guldenarm	M.	19 Mei 1875.	2 Febr. 1876.
C. ten Bosch	M.	28 Oct. 1875.	
H. B. van Nes	M.	11 Dec. 1875.	2 Nov. 1876.
A. E. L. W. Römer	PH.	1 Maart 1876.	1 Nov. 1876.
C. E. Paling	M.	15 Nov. 1876.	
Q. C. Collard	M.	15 Nov. 1876.	

Aantal der Leden : 161.

Van deze waren :

Leden van « <i>Mutua Fides</i> »	5.
Geen leden van het Utr. Studenten-Corps	5.
Medici	90.
Philosophen	71.
Geen buitengewoon lid geworden	29.

Bijlage III.

BESTUURSLEDEN.

PROF. DR. P. HARTING

was *Præses* van het Gezelschap van af de oprichting tot 23 Oct. 1869,
en van af dien tijd *Eerepræses*.

PRAESIDES.

N A M E N.	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
J. L. Herten	23 Oct. 1868.	5 Oct. 1870.
J. Coert	5 Oct. 1870.	28 Maart 1871.
D. van der Horst	28 Maart 1871.	15 Oct. 1872.
J. G. Costerus	15 Oct. 1872.	4 Maart 1874.
P. M. Heringa	4 Maart 1874.	21 Oct. 1874.
G. Doyer van Cleeff	21 Oct. 1874.	2 Febr. 1876.
S. Birnie	2 Febr. 1876.	

VICE-PRAESIDES,

van af 10 Februari 1875 VICARIUS geheeten.

N A M E N.	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
J. Coert	4 Nov. 1868.	5 Oct. 1870.
D. van der Horst	5 Oct. 1870.	28 Maart 1871.
J. G. Costerus	28 Maart 1871.	15 Oct. 1872.
A. A. W. Hubrecht	15 Oct. 1872.	28 Oct. 1873.
P. M. Heringa	28 Oct. 1873.	14 Maart 1874.
J. Lorié	14 Maart 1874.	21 Oct. 1874.
S. Birnie	21 Oct. 1874.	2 Febr. 1876.
P. Murray Bakker	2 Febr. 1876.	1 Nov. 1876.
D. L. Roosenburg	1 Nov. 1876.	

SECRETARISSEN.

N A M E N.	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
H. W. Schroeder v. d. Kolk .	1 Dec. 1853.	25 Sept. 1854.
P. Q. Brondgeest	25 Sept. 1854.	24 Sept. 1855.
P. Templeman v. d. Hoeven .	24 Sept. 1855.	30 Sept. 1856.
G. P. van Tienhoven	30 Sept. 1856.	24 Sept. 1857.
C. A. Lamping	24 Sept. 1857.	21 Sept. 1858.
M. Salverda	21 Sept. 1858.	18 Sept. 1860.
D. de Feijfer ¹⁾	16 Nov. 1858.	4 Oct. 1859.
H. C. Dibbits	18 Sept. 1860.	22 Jan. 1861.
C. B. Spruijt	22 Jan. 1861.	24 Sept. 1861.
H. J. Menalda v. Schouwenburg.	24 Sept. 1861.	21 Mei 1862.
C. H. Thiebout Jr.	21 Mei 1862.	5 Mei 1863.
J. F. L. Schroeder v. d. Kolk .	5 Mei 1863.	6 Oct. 1863.
F. W. Krecke	6 Oct. 1863.	24 Febr. 1864.
N. van de Wall	24 Febr. 1864.	26 Sept. 1865.
N. A. Hingst	26 Sept. 1865.	17 April 1866.
Paul Harting	17 April 1866.	15 Oct. 1867.
F. A. Rive.	15 Oct. 1867.	9 Juni 1868.
J. L. Andreae.	9 Juni 1868.	1 Maart 1870.
V. A. Julius	1 Maart 1870.	15 Oct. 1872.
G. Doyer van Cleef.	15 Oct. 1872.	21 Oct. 1874.
J. Lorié.	21 Oct. 1874.	1 Nov. 1876.
J. D. van der Plaats	1 Nov. 1876.	25 April 1877.
Th. W. van Lidth de Jeude .	25 April 1877.	

¹⁾ Loco-secretaris wegens nitstedsigheid van M. SALVERDA.

PENNINGMEESTERS (FISCI).

N A M E N.	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
J. H. van Geuns.	1 Dec. 1853.	26 Febr. 1855.
Th. van Doesburgh ¹⁾	8 Mei 1854.	12 Juni 1854.
A. J. Bergsma	26 Febr. 1855.	31 Maart 1857.
P. Ankersmit	28 April 1857.	21 Sept. 1858.
D. de Feijfer	21 Sept. 1858.	4 Oct. 1859.
H. C. Dibbits	4 Oct. 1859.	18 Sept. 1860.
C. B. Spruijt	18 Sept. 1860.	22 Jan. 1861.
C. H. Thiebout Jr.	22 Jan. 1861.	21 Mei 1862.
J. H. F. Prah!	21 Mei 1862.	7 Oct. 1862.
F. W. Krecke	7 Oct. 1862.	6 Oct. 1863.
Ch. L. Landré	6 Oct. 1863.	5 Oct. 1864.
E. H. Groenman	5 Oct. 1864.	26 Sept. 1865.
E. H. Wijnkes	26 Sept. 1865.	15 Oct. 1867.
F. A. Jentink	15 Oct. 1867.	4 Nov. 1868.
H. F. Jonkman	4 Nov. 1868.	24 Mei 1870.
D. van der Horst	24 Mei 1870.	5 Oct. 1870.
J. M. Hiebendaal	5 Oct. 1870.	9 Oct. 1871.
J. G. Ett	9 Oct. 1871.	3 Juni 1874.
J. van Rees	3 Juni 1874.	13 Oct. 1875.
A. Huijsman	13 Oct. 1875.	1 Nov. 1876.
H. Ph. Baudet	1 Nov. 1876.	

¹⁾ Loco-penningmeester wegens uitlandigheid van VAN GEUNS.

Z O Ö L O G E N .

N A M E N .	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
H. Snellen	25 Sept. 1854.	19 Dec. 1854.
J. W. Herderschee	19 Dec. 1854.	11 Nov. 1856.
H. G. Hesselink	11 Nov. 1856.	17 Nov. 1857.
A. D. van Riemsdijk	17 Nov. 1857.	23 Febr. 1858.
M. Salverda	23 Febr. 1858.	30 Oct. 1860.
C. H. Thiebout Jr.	30 Oct. 1860.	5 Mei 1863.
A. Brester	5 Mei 1863.	9 Nov. 1864.
N. van de Wall	9 Nov. 1864.	17 Oct. 1865.
R. H. C. Scheffer	17 Oct. 1865.	26 Febr. 1867.
J. A. Stricker	26 Febr. 1867.	7 Dec. 1869.
Paul Harting	7 Dec. 1869.	9 Nov. 1870.
J. P. van der Stok	9 Nov. 1870.	12 Nov. 1872.
J. van Rees	28 Oct. 1873.	13 Oct. 1875.
Th. W. van Lidth de Jeude	13 Oct. 1875.	

B O T A N I C I .

N A M E N .	D A T U M V A N	
	Benoeming.	Aftreding.
A. J. Bergsma	25 Sept. 1854.	31 Maart 1857.
H. C. Dibbits	12 Mei 1857.	25 Febr. 1862.
W. Rive	25 Febr. 1862.	22 Oct. 1862.
F. W. Krecke	24 Febr. 1863.	9 Nov. 1864.
R. H. C. Scheffer	9 Nov. 1864.	23 Mei 1865.
Paul Harting	23 Mei 1865.	15 Oct. 1867.
W. H. J. van Nooten	15 Oct. 1867.	24 Mei 1870.
J. C. Costerus	24 Mei 1870.	4 Maart 1874.
J. Lorié	4 Maart 1874.	9 Mei 1877.